

DATUM 11/11-11-2021

AAN Commissie RGW

VAN Gedeputeerde Hanke Bruins Slot

ONDERWERP Beantwoording vragen PVV-fractie PFAS n.a.v. memo 2021RGW117

In de commissie RGW van 8 september jl. heeft de heer Van Deún (fractie PVV) gevraagd "hoe het kan dat de grenswaarde overschreden wordt als het om PFAS gaat terwijl er toch wordt gezegd dat het drinkwater veilig is". Dit naar aanleiding van het memo Toelichting Kamerbrief 'Vermindering blootstelling aan PFAS na de EFSA-opinie' (kenmerk 2021RGW117). Uit de bij dat memo gevoegde Kamerbrief blijkt dat het kraanwater in Nederland wel voldoet aan de in 2020 aangescherpte Europese drinkwaternorm voor PFAS, maar niet overal voldoet aan de strengere, door het RIVM voorgestelde drinkwaterrichtwaarde voor PFAS. Ik heb in de commissie toegezegd het RIVM om nadere toelichting te vragen.

Voor de beantwoording van vragen over blootstelling aan PFAS en de veiligheid van kraanwater verwijst het RIVM naar de Q&A op de website. Die is te vinden via: [Vragen en antwoorden over te veel blootstelling aan PFAS | RIVM](#)

In dit memo wordt aan de hand van die Q&A een toelichting gegeven op het RIVM-advies. Tevens wordt aangegeven welke activiteiten er lopen voor het terugdringen van de blootstelling aan PFAS. Dit doen we aan de hand van de volgende vragen:

- Waarom adviseert het RIVM dat het verantwoord is om kraanwater te drinken?
- Wat kan de overheid doen om de blootstelling aan PFAS terug te dringen?
- Welke maatregelen nemen de Europese Unie, het Rijk en de provincie Utrecht?

Toelichting

- **Waarom adviseert het RIVM dat het verantwoord is om kraanwater te drinken?**

In de onderstaande drie punten, overgenomen van de Q&A, stelt het RIVM:

1) Vraag: Kan ik kraanwater blijven drinken?

Antwoord: Ja, je kunt water uit de kraan blijven drinken. Mensen krijgen PFAS op verschillende manieren binnen. De hoeveelheid PFAS die mensen binnen krijgen vanuit kraanwater is in het algemeen beperkt. Het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu vindt het daarom verantwoord om kraanwater te blijven drinken. Voldoende water drinken is belangrijk om gezond te blijven.

2) Vraag: Voldoet het kraanwater aan de drinkwaterrichtwaarde die het RIVM voorstelt?

Antwoord: Het Nederlandse kraanwater voldoet niet overal aan de door het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu voorgestelde drinkwaterrichtwaarde. Dit volgt uit een recente notitie van het RIVM*. Het RIVM berekende hoeveel PFAS mensen in Nederland gemiddeld via kraanwater binnenkrijgen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen kraanwater geproduceerd uit oppervlaktewater en kraanwater geproduceerd uit grondwater. Er is gerekend met gemiddelde PFAS concentraties gebaseerd op recente meetgegevens van alle Nederlandse drinkwaterbedrijven. Hierbij is dus geen onderscheid gemaakt tussen specifieke locaties. Kraanwater gemaakt uit grondwater voldoet over het algemeen wel aan de voorgestelde richtwaarde, maar kraanwater geproduceerd uit oppervlaktewater voldoet niet altijd. Het RIVM adviseert de overheid om, waar mogelijk, de hoeveelheid PFAS in kraanwater te verlagen.

* Notitie: [Analyse bijdrage drinkwater en voedsel aan blootstelling EFSA-4 PFAS in Nederland en advies drinkwaterrichtwaarde](#)

3) Vraag: Wordt door het drinken van kraanwater de gezondheidkundige grenswaarde van EFSA overschreden?

Antwoord: Nee, de gezondheidkundige grenswaarde wordt niet overschreden door de hoeveelheid PFAS die mensen binnen krijgen door het drinken van kraanwater. Deze waarde wordt wel overschreden door de hoeveelheid PFAS die mensen gemiddeld binnen krijgen uit kraanwater en voedsel samen. Als mensen over een lange periode kleine hoeveelheden PFAS binnen krijgen, kan dit een negatief effect hebben op het immuunsysteem. Of gezondheidseffecten daadwerkelijk optreden is afhankelijk van veel verschillende

factoren. Het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu adviseert de overheid om maatregelen te nemen om het contact met deze stoffen zoveel als mogelijk terug te dringen.

- **Wat kan de overheid doen om de blootstelling aan PFAS terug te dringen?**

In de Q&A adviseert het RIVM het Rijk:

4) Vraag: Welk advies heeft het RIVM gegeven aan de ministeries als het gaat om PFAS in kraanwater?

Antwoord: Het RIVM heeft een drinkwaterrichtwaarde voorgesteld die het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat kan gebruiken om de normen voor PFAS in Nederlands kraanwater aan te passen. Daarnaast adviseert het RIVM om de hoeveelheid PFAS in kraanwater waar mogelijk te verlagen. Hiervoor is het zinvol om na te gaan welke maatregelen effectief en proportioneel zijn om de totale inname aan PFAS te verlagen. Hierbij is het belangrijk dat de overheid kijkt naar de volle breedte van mogelijke maatregelen en niet alleen naar drinkwater.

5) Vraag: Welk advies heeft het RIVM gegeven aan de ministeries als het gaat om PFAS in voedsel?

Antwoord: Het RIVM, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, adviseert om de metingen van PFAS in voedsel te actualiseren om een beter beeld te vormen van de huidige inname. Eerder heeft het RIVM al geadviseerd om het gebruik van PFAS in voedselcontactmaterialen te beperken. Om de blootstelling van PFAS terug te dringen is het zinvol om na te gaan welke maatregelen effectief en proportioneel zijn om de totale inname aan PFAS te verlagen. Hierbij is het belangrijk dat de overheid kijkt naar de volle breedte van mogelijke maatregelen.

- **Welke maatregelen nemen de Europese Unie, het Rijk en de provincie Utrecht?**

Europese Unie

Toelating van stoffen is voor een belangrijk deel geregeld op Europees niveau.

- De Europese Commissie werkt via plannen en regelgeving aan maatregelen voor het verlagen van verontreiniging in brede zin, waaronder (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen ((p)ZZS) en PFAS. Dit gaat om het 'Zero Pollution Action plan', de chemicals strategy, REACH en diverse Europese richtlijnen.
- Nederland werkt samen met Duitsland, Denemarken, Zweden en Noorwegen aan aanmelding van een Europese PFAS verbod bij het Europees chemicaliën agentschap (ECHA, European Chemicals Agency). Op 15 juli is deze aanmelding ingediend bij ECHA. Daarmee wordt beoogd een verbod op alle niet essentiële PFAS in 2025.

Het RIVM werkt in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat mee aan een Europees traject om de productie en het gebruik van alle PFAS aan banden te leggen en ze te verbieden in niet-essentiële toepassingen, zodat ze minder in onze leefomgeving terecht komen. Maar ook met een sterke beperking van het gebruik van PFAS in de toekomst, zullen deze stoffen nog jarenlang in onze leefomgeving aanwezig zijn. Dat komt doordat de stoffen nauwelijks afbreken. Daarom is het belangrijk om te weten wat de mogelijke effecten van PFAS zijn en welke blootstelling aan PFAS risico's oplevert voor mens of milieu. Dat helpt bijvoorbeeld bij het nemen van besluiten over milieumaatregelen, zoals saneringen.

Rijk

Het Rijk stel een programma op voor vermindering van de blootstelling aan PFAS op landelijk niveau. Planning is om dit programma eind van het jaar te kunnen presenteren, zodat de uitvoering in 2022 gestart kan worden. Gedacht wordt aan de volgende speerpunten:

- 1) gegevens op orde: blootstellingsroutes in beeld brengen
- 2) scenario studies: effectiviteit van maatregelen bepalen en een handelingsperspectief opstellen
- 3) monitoring: effect van maatregelen volgen op de lange termijn

Provincie Utrecht

- Het beleid en de regelgeving voor de bescherming van drinkwaterbronnen is vastgelegd in de provinciale (interim-)omgevingsverordening en het Bodem- Water en Milieuplan. Dit richt zich op beschermingszones rondom winningen voor drinkwater.

- PFAS-stoffen kunnen via emissies bij de productie, het gebruik en afval(verwerking) in lucht, bodem en water terecht komen en zich via water en lucht verder verspreiden. De mogelijkheden van regionale overheden voor het verlagen van PFAS in de bronnen voor drinkwater, het grond- en oppervlaktewater is daarom beperkt. Op dit moment richt de uitvoering zich op:
 - o Het terugdringen van (indirecte) lozing van PFAS door bedrijven binnen de provincie.
De VTH-bevoegdheid is verdeeld over meerdere overheden: Rijk, Waterschappen provincies en gemeenten. Naar aanleiding van de IPO position paper delta aanpak waterkwaliteit** wordt door de diverse overheden een inventarisatie gedaan van (in)directe lozingen van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). De stofgroep PFAS valt ook onder de ZZS.
** link: [ipo_position_paper_delta-aanpak-waterkwaliteit.pdf](#)
 - o Monitoren PFAS in ondiep grondwater tijdens de jaarlijkse meetronde voor de grondwaterkwaliteit. De rapportage van de meetronde 2020 is te vinden via: [Rapportage en toelichting meetronde freatisch grondwater 2020 provincie Utrecht.pdf](#). De rapportage van meetronde 2021 wordt eind dit jaar verwacht.
- Het uitvoeren van een onderzoek om vast te stellen waar in de provincie Utrecht potentiële bronnen met PFAS verontreiniging zijn (bv voormalige brandblus oefenterreinen).